

Sygn. akt I ACa 6/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Paweł Rygiel
Sędziowie:	SSA Grzegorz Krężolek (spr.) SSO del. Barbara Baran
Protokolant:	sekr.sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa S. S. (1)

przeciwko K. S. (1)

o zapłatę

na skutek skargi pozwanej o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 8 marca 2013 r., sygn. akt I ACa 99/13

1. **oddala skargę;**

2. **zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania skargowego.**

SSO del. Barbara Baran SSA Paweł Rygiel SSA Grzegorz Krężolek

Sygn. akt : I ACa 6/15

UZASADNIENIE

K. S. (1), w skardze o wznowienie postępowania , zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 8 marca 2013r , sygn. akt I ACa 99/ 13 , domagała się , jego wznowienia , a następnie zmiany wyroku i oddalenia powództwa S. S. (1) , skierowanego przeciwko niej o zapłatę świadczenia z tytułu zachowku i obciążenia powoda kosztami postępowania za obydwie instancje.

Jako wniosek ewentualny zgłosiła żądanie , wydania , w następstwie wznowienia, orzeczenia kasatoryjnego i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Powołaną przez nią podstawą podstawa wznowienia była właściwa przyczyna restytucyjna wskazana w art. 403 §2 kpc , w postaci wykrycia , po wydaniu wyroku Sądu Apelacyjnego , takich środków dowodowych , których treść miała istotny wpływ na rozstrzygnięcie, z których nie mogła skorzystać w prawomocnie zakończonym postępowaniu.

Środkami tymi były relacje dwóch świadków , w osobach J. R. (1) i M. J. (1) , którzy znając spadkodawcę J. S. mieli informacje na temat jego relacji z synem - powodem S. S. (1) - mające potwierdzić , w ramach tych relacji, takie zachowania syna , które usprawiedliwiały istnienie przyczyn z powodu których spadkodawca w testamencie dokonał aktu jego wydziedziczenia .

Uzasadniając istnienie powołanej podstawy wznowienia oraz zachowanie terminu do wniesienia skargi, K. S. (1) wskazała , że o wiedzy świadków na temat okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia, dowiedziała się z rozmowy jaką odbyła w dniu 24 października 2014r z przypadkowo napotkanym w N. , gdzie także okresowo także przebywa, J. R. (1) , który poinformował ją o swojej znajomości z J. S. , którego był jego znajomym od lat dzieciństwa oraz o tym , co na temat relacji z synem mówił mu spadkodawca.

Podczas rozmowy świadek wskazał skarżącej , iż tego rodzaju informacje posiada także drugi ze świadków M. J. (1) , który swoją znajomość tych faktów wobec niej potwierdził , w kolejnej w rozmowie, odbytej w dniu następnym.

Skarżąca domagała się także przeprowadzenia w postępowaniu , po jego wznowieniu, dowodu z bilingów rozmów telefonicznych pomiędzy spadkodawcą i jego synem , przy wykorzystaniu numerów , które ten kontakt zapewniały , w okresie przed 13 stycznia 2009 r , a to dla wykazania , iż ojciec zabiegał o kontakty z pozwanym w tej formie.

Motywuując żądania zawarte w skardze jej autorka argumentowała , że podstawą ustaleń faktycznych Sądu I instancji , zaaprobowanych w całości przez Sąd Apelacyjny, w ramach kontroli instancyjnej orzeczenia , którym żądanie przyznania kwoty 350 000 złotych , tytułem zachowku , zostało uznane za usprawiedliwione , przy ocenie , że wskazane jako podstawa wydziedziczenia okoliczności faktyczne zostały negatywnie zweryfikowane, były przede wszystkim relacje przesłuchanych w postępowaniu rozpoznawczym świadków.

Zatem depozycje tych dwóch znajomych J. S. , z których jako dowodów nieznanych skarżącej, nie mogła ona dotąd skorzystać , a zgodnie z którymi to pozwany unikał kontaktów z ojcem , nie interesował się jego stanem zdrowia , równocześnie dochodząc od niego świadczeń alimentacyjnych na drodze sądowej , w sposób zasadniczy mogą wpłynąć na inną ocenę materiału dowodowego , będąc podstawą ustaleń , które zdecydują o odmiennej merytorycznie rozszczenia powoda i będą prowadzić do wydania rozstrzygnięcia o innej niż prawomocny wyrok, treści.

S. S. (1), odpowiadając na skargę domagał się jej oddalenia oraz obciążenia przeciwniczki procesowej kosztami postępowania skargowego. / k. 94-97 akt/

W swoim stanowisku powód powołując się na ustalenia faktyczne poczynione w sprawie prawomocnie zakończonej oraz na ocenę prawną rozszczenia o zachowek , które w pełni aprobował , stanął na stanowisku , iż relacje wskazanych przez pozwaną świadków , których personalia musiały być znane jej wcześniej , wobec wskazywanej przez K. S. ich znajomości ze spadkodawcą nie stanowią o realizacji powołanej podstawy wznowienia.

Po wtóre teza dowodowa , której wyjaśnieniu miałyby służyć ich depozycje jest nieistotna z punktu widzenia rozstrzygnięcia skoro nie jest dla niego doniosłe to, jakie były przyczyny uznania przez spadkodawcę ojcostwa w odniesieniu do S. S. (1) ani też to , jak często ojciec i syn kontaktowali się wzajemnie, szczególnie , iż z uwagi na fakt , że w dacie sporządzenia testamentu , w ramach którego doszło do aktu wydziedziczenia syna , powód miał niewiele więcej niż osiemnaście lat i to na spadkodawcy ciążył obowiązek zabiegania o te kontakty. Ponadto fakt ,że powód domagał się świadczeń alimentacyjnych od ojca na drodze sądowej a potem w ramach postępowania wykonawczego za pośrednictwem komornika , samo prze się nie może stanowić podstawy do oceny , iż w ten sposób została zrealizowana przyczyna skutecznego pozbawiania go prawa do zachowku o której mowa w art. 1008 pkt 3 kc , na którą powoływała się , w prawomocnie zakończonym K. S. (1)

Rozpoznając skargę, Sąd Apelacyjny ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia .

Wyrokiem z dnia 5 października 2012r , Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, w sprawie o sygnaturze I C 1403/ 11 , w częściowym uwzględnieniu roszczenia S. S. (1) , zasądził od pozwanej K. S. (1) na jego rzecz kwotę 350 000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia wyrokowania , tytułem należnego mu , jako spadkobiercy ustawowemu ojca J. S., zachowku oraz obciążył pozwaną kosztami procesu.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne.

Powód , urodzony (...), jest synem zmarłego w dniu 15 kwietnia 2011r J. S.. Po narodzinach ojciec , pozostający z jego matką w nieformalnym związku, zamieszkał w nimi(...)i przebywał tam około roku. Później przeniósł się do swojej matki do Z. , gdzie prowadził pensjonat. Rodzice powoda nie utrzymywali ze sobą bliższych kontaktów. J. S. nie zabiegał o kontakty z synem , był jedynie na jego chrzcie i uroczystości komunijnej. Relacje z dzieckiem ograniczały się do kontaktów telefonicznych, do których syna mobilizowała jego matka , babka ojczysta S..

Odbywały się one za pośrednictwem telefonu , przy czym abonentem numeru w mieszkaniu , które zajmował powód , była jego babka macierzysta . S. bywał u ojca w Z. sporadycznie , nie częściej niż 7-8 razy za życia spadkodawcy , przy czym ten traktował go raczej jako gościa w pensjonacie , nie nalegając na częstsze wizyty i nie zabiegając o to by relacje z synem były bardziej zażyłe , serdeczne.

Ojciec odmówił , pomimo zaproszenia odwiedzenia syna w związku z jego osiemnastymi urodzinami.

Interesował się jego sytuacją życiową jedynie w sposób ogólny , namawiając go np. do ukończenia szkoły hotelarskiej w Z. , wskazując na perspektywę prowadzenia pensjonatu w przyszłości.

J. S. świadczył dobrowolnie na rzecz dziecka alimenty , przy czym o ich systematyczność dbała babka ojczysta powoda , która miała z nim dobre relacje i zabiegając o utrzymywanie kontaktów pomiędzy ojcem i synem.

Po jej śmierci , która nastąpiła w dniu 21 września 2008r, spadkodawca usiłował powiadomić o niej wnuka , dzwoniąc na dotąd używany numer , który już wcześniej okazał się być nieaktualnym po tym , kiedy babka macierzysta zrezygnowała z dniem 31 marca 2008r, z korzystania z niego. Ostatecznie do przekazania tej informacji nie doszło , a w sytuacji kolejnych telefonów wykonywanych do ojca przez syna lub jego matkę , ten podawał nieprawdziwe przyczyny braku kontaktu z babką.

W czasie kiedy S. S. (1) przebywał w internacie w W. napisał list do ojca na który nie uzyskał odpowiedzi.

Z dalszych ustaleń poczynionych przez Sąd I instancji wynika , że po śmierci swojej matki spadkodawca coraz częściej nadużywał alkoholu , zaniedbując terminową realizację świadczeń alimentacyjnych dla syna. To było przyczyną wystąpienia przez powoda o ich uzyskanie na drodze sądowej. Wystąpił z takim powództwem w dniu 10 lutego 2010r , uzyskując w sprawie o sygnaturze III RC 59/ 10 , wyrokiem z dnia 23 lipca 2010r Sadu Rejonowego w Z.orzeczenie zasądające to świadczenie w kwotach po 600 złotych miesięcznie. Tytuł ten został skierowany przez powoda do egzekucji.

Po śmierci matki spadkodawcy jego kontakty z synem były jeszcze bardziej sporadyczne. Ani on ani jego rodzina generacyjna nie zabiegali o nie.

Z biegiem czasu stan zdrowia J. S. ulegał pogorszeniu i był okresowo związany z pobytem w szpitalu. Wówczas , w roku 2009, syn przypadkowo dowiadując się o nim , odwiedził spadkodawcę w szpitalu.

Po jego opuszczeniu spadkodawca miał żal do powoda , iż ten nie przyjeżdżał do niego i nie interesował się stanem jego zdrowia.

W dniu 13 stycznia 2009r, spadkodawca sporządził testament w formie notarialnej , w którym jako swoją jedyną spadkobierczynię powołał siostrę - pozwaną - K. S. (1). W treści testamentu zawarł oświadczenie na podstawie którego wydziedziczył S. S. (1) z uwagi na to , iż syn zerwał z nim wszelkie kontakty , zmienił numery telefonów kontaktowych nie informując go o tym fakcie , nie interesował się jego losem i stanem zdrowia, a pomiędzy nimi nie było żadnych związków emocjonalnych i rodzinnych.

J. S. zmarł śmiercią samobójczą, w dniu 15 kwietnia 2011r.

W motywach rozstrzygnięcia Sąd I instancji stanął na stanowisku , że ustalone w sprawie fakty nie dają podstaw do podzielenia zarzutu pozwanej , iż roszczenie dochodzone pozwem nie może być uwzględnione wobec faktu wydziedziczenia syna przez ojca w testamencie albowiem przyczyny podane w testamencie jako podstawa wydziedziczenia nie okazały się przyczynami rzeczywistymi.

Na skutek apelacji [i zażalenia] pozwanej K. S. (1) od tego rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny w Krakowie , wyrokiem z dnia 8 marca 2013r , w sprawie o sygnaturze I ACa 99/ 13 , apelację [i zażalenie] oddalił.

Aprobując w całości i przyjmując za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy , w ramach oceny prawnej uznał , że wbrew zarzutom środka odwoławczego, Sąd I instancji nie popełnił błędu , uznając roszczenie powoda za [w części] usprawiedliwione.

Wobec zarzutu pozwanej , odwołującej się do aktu wydziedziczenia S. S. (1) przez ojca zaakceptował , że dla skuteczności wydziedziczenia , które w zakresie zastosowania jest instytucją wyjątkową, konieczne jest wykazanie przez powołującą się na nie stronę , aby dowiodła , że podane w akcie wydziedziczenia przyczyny były przyczynami rzeczywistymi- prawdziwymi. W rozstrzyganej sprawie , w jego ocenie , K. S. (1) nie sprostowała temu obowiązki.

Zwrócił przy tym uwagę , że w sytuacji faktycznej jaka miała miejsce pomiędzy ojcem i synem , a testament i akt wydziedziczenia noszą datę 13 stycznia 2009r , a zatem taką , kiedy S. S. (1) miał osiemnaście lat i cztery miesiące , to wówczas , a tym bardziej wcześniej , na ojcu spoczywał przede wszystkim obowiązek zabiegania o kontakty z synem i podejmowanie innych działań zmierzających do ukształtowanie właściwych zażyłych i ciepłych relacji rodzinnych z dzieckiem. J. S. tego obowiązku nie realizował w dostateczny sposób , traktując te relacje marginalnie.

Nietrafnym jest także , z rozważanego punktu widzenia jest powoływanie się na to , że syn wystąpił przeciwko ojcu na drogę sądową o przyznanie świadczeń alimentacyjnych , a sięgnięcie po uprawnienie mające ustawową podstawę także nie może świadczyć o realizacji przez takie działanie przesłanki wydziedziczenia z art. 1008 pkt 3 kc , na którą w sporze powoływała się K. S. (1).

Z treści zeznań złożonych w ramach postępowania wywołanego skargą przez świadka J. R. (1) / zapis dźwiękowy rozprawy apelacyjnej z dnia 11 września 2015- 02:39-0 27: 50 k. 114 – 114 v akt/ wynika , że osobiście nie znał S. S. (1) , nigdy go nie widział. Z J. S. łączyły go stosunki przyjacielskie, w ramach których korzystał z jego gościnności , przyjeżdżając wielokrotnie do jego pensjonatu na trzydniowe okresy , za pobyty nie płacąc . Podczas rozmów ze spadkodawcą ten żalił mu się na brak kontaktów z synem , wskazując , iż był u niego w odwiedziny tylko w czasie kiedy S. był bardzo małym dzieckiem. Spadkodawca ubolewał nad tą sytuacją . Podczas rozmów mających miejsce od 2008r twierdził , iż syna wydziedziczył.

Z kolei z relacji świadka M. J. (1) / zapis dźwiękowy rozprawy apelacyjnej z dnia 11 września 2011r- 0:27- 54:39 k. 114 v- 115 akt/ / wynika , iż osoba powoda jest mu zupełnie nieznana , natomiast J. S. znał z racji kilkakrotnych przyjazdów do pensjonatu w Z. , w celach turystycznych.

Także i jemu , zwykle podczas rozmów odbywanych przy drinku ojciec powoda mówił o braku kontaktów synem , o tym , że ten domagał się od niego alimentów , a uzyskany wyrok egzekwuje. J. S. żalił się i ubolewał , że nie ma właściwych relacji synem , chociażby takich jakie zaobserwował pomiędzy świadkiem a jego dzieckiem. Sprawiał

wrażenie załamanej tą sytuacją , twierdząc , że powód nie odbiera od niego telefonów. Wspominał także swoje , odbyte w czasie dzieciństwa S. , odwiedziny u niego.

Relacja skarżącej [zapis dźwiękowy rozprawy apelacyjnej z dnia 24 czerwca 2015r / 05:57 – 019 k. 107 akt] była poświęcona przede wszystkim okolicznościom towarzyszącym powzięciu informacji o tym , że świadkowie przez nią wskazani w skardze , mają informacje , w jej ocenie , doniosłe dla rozstrzygnięcia , a ponadto pozwana w jej ramach powtórzyła argumenty , które za bezradnością roszczenia powoływała w ramach prawomocnie zakończonego postępowania.

Sąd Apelacyjny oddalił wniosek K. S. (1) o przeprowadzenie dowodu z bilingów rozmów telefonicznych , uznając go po pierwsze za nie mający cech nowości w rozumieniu wskazanej przez nią podstawy wznowienia, którą Sąd rozstrzygający o skardze jest związany .

Należy przy tym , dodatkowo, wrócić uwagę , że wniosek o tej samej treści był już składany przez nią w ramach postępowania rozpoznawczego przed Sądem Okręgowym w Nowym Sączu i został oddalony jako niedoniosły dla ustalenia faktów doniosłych dla rozstrzygnięcia , a decyzja ta została zaaprobowana, jako trafna, przez Sąd rozpoznający apelację pozwanej.

Sąd Apelacyjny rozważył :

Skarga o wznowienie nie jest zasadna i podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności wskazać trzeba , że brak było podstaw do odrzucenia skargi z przyczyn formalnych. Taki zarzut w istocie został powołany przez jej oponenta w jego stanowisku procesowym zawartym w odpowiedzi na nią , gdyż jakkolwiek powód wnosił o jej oddalenie tym nie mniej argumentacja na którą się powoływał zmierzała do wskazania , iż nie opiera się ona na ustawowej podstawie , powołanej przez K. S. (1) , opisaną przez normę art. 403 §2 kpc , skoro jak twierdził dowód w postaci zeznań wskazanych przez nią świadków, istniejąc już w czasie trwania postępowania rozpoznawczego przed Sądem I instancji mógł być już wówczas objęty wnioskiem o jego przeprowadzenie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego skarżąca udowodniła istnienie okoliczności , w ramach których usprawiedliwiona jest ocena , że z tych dowodów osobowych nie mogła skorzystać w prawomocnie zakończonym postępowaniu gdyż nie wiedziała , iż J. R. i M. J. mogą mieć informacje o faktach istotnych dla rozstrzygnięcia o roszczeniu S. S. (1).

Powołane przez nią fakty dostatecznie wskazywały także , że termin trzymiesięczny o jakim mowa w art. 407 §1 zd. pierwsze kpc , wobec złożenia skargi w dniu 5 stycznia 2015r , został zachowany.

Zatem skarga podlegała merytorycznemu rozpoznaniu.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego , które jest podzielane przez Sąd rozpoznający skargę w sytuacji , gdy podstawą wznowienia jest właściwa przyczyna restytucyjna w postaci wykrycia po uprawomocnieniu się orzeczenia nią objętego, nowych środków dowodowych [a tę jako jedyną powoływała K. S. (1)] , skarga podlega oddaleniu jeżeli podstawa ta nie miała wpływu na jego treść, a co więcej jej uwzględnienie może wchodzić w grę jedynie wtedy , gdy w oparciu o treść tych nowych dowodów można w sposób usprawiedliwiony potwierdzić , że ustalenia faktyczne będące podstawą uprzednio wydanego , prawomocnego rozstrzygnięcia, są wadliwe.

/ por w tej materii, powołane jedynie dla przykładu, judykaty Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 1973r , sygn. II CR 104/73 , publ. OSNC 1974 nr 2 poz. 29 i z dnia 30 września 1998r , sygn. I CKN 475/98 / nie publ. /

Zrelacjonowane wyżej depozycje świadków J. R. (1) i M. J. (1) przekonują , iż osoby te nie mają żadnych informacji o faktach istotnych dla rozstrzygnięcia. W szczególności nie wiedzą nic o tym czy przyczyny wydziedziczenia syna przez ojca, w jego testamentie z dnia 13 stycznia 2009r, były przyczynami rzeczywistymi, a dopiero one decydowałyby o doniosłości ich relacji dla treści rozstrzygnięcia o roszczeniu S. S. (1) skierowanego przeciwko dziedzicze testamentowej jego ojca. Z relacji tych wynika bowiem , że nie znając powoda , jedynie podczas spotkań z J. S. , w czasie pobytów

świadków w jego pensjonacie (...), ten relacjonował im fakty dotyczące braku kontaktów z synem, w tym w szczególności niemożność telefonicznego skontaktowania się z nim. Wyrażał przy tym żal wobec takiego stanu rzeczy, w tym z tego, że S. dochodzi od niego świadczeń alimentacyjnych w drodze egzekucji uprzednio wydanego wyroku, stwierdzającego po stronie ojca taki obowiązek oraz, iż czuł się taką sytuacją załamany, wspominając na pewnym etapie tych rozmów o wydziedziczeniu syna.

Jakkolwiek ten żal spadkodawcy ze stanu relacji z synem, szczególnie w sytuacji pogarszającego się jego stanu zdrowia, mógł być subiektywnie po stronie J. S. usprawiedliwiony tym nie mniej depozycje świadków nie wskazują [dla braku o nich informacji], jakie były rzeczywiste przyczyny takiego stanu stosunków pomiędzy nim a powodem, a przede wszystkim o tym czy o powstaniu takiej sytuacji rzeczywiście zdecydowało zachowywanie powoda, przy tym mające cechy przepisane mu w akcie wydziedziczenia, mogące być zakwalifikowanym jako realizujące przesłankę z art. 1008 pkt 3 kc Tym samym w oparciu o nie można wnioskować w sposób usprawiedliwiony o tym, że przyczyny wydziedziczenia wskazane w testamencie były przyczynami rzeczywistymi.

Skoro tak, to zeznania te nie są podstawą do skutecznego podważenia ustaleń faktycznych, które zdecydowały o treści prawomocnego rozstrzygnięcia podjętego przez Sąd Apelacyjny w dniu 8 marca 2013r, co każe ocenić, że zgłoszona podstawa nie miała wpływu na merytoryczną treść tego wyroku.

Wniosek taki prowadzi do oddalenia skargi o którym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 412 §2 kpc.

Rozstrzygając o kosztach postępowania skargowego, Sąd orzekł na podstawie art. 98 §1 i 3 kpc w zw z art. 406 kpc, stosując, dla ich wzajemnego rozliczenia pomiędzy stronami, zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy. Kwota należna powodowi od skarżącej z tego tytułu, wyczerpując się w wynagrodzeniu profesjonalnego pełnomocnika będącego adwokatem została, uwzględnivszy wskazaną w skardze wartość przedmiotu postępowania, ustalona na podstawie §6 pkt 7 w zw z §13 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia MS w sprawie opłat za czynności adwokackie [...] z dnia 28 września 2002 [jedn. tekst DzU z 2013 poz. 461

SSA Grzegorz Krężolek SSA Paweł Rygiel SSO/ del/ Barbara Baran